

HỘI NGHỊ THƯỢNG ĐỈNH MỸ-TRIỀU CÓ TAN VỠ?

Thiện Ý

Tin tổng hợp giới truyền thông quốc tế cho hay hôm 16/5 /2018 vừa qua hãng thông tấn chính thức của Triều Tiên KCNA cho biết Bình Nhưỡng đã hủy không dự họp cấp cao với viên chức Hàn Quốc mà theo thỏa thuận sẽ diễn ra cùng ngày, do tức giận trước cuộc tập trận chung Max Thunder giữa lực lượng Mỹ - Hàn diễn ra từ cuối tuần trước. KCNA lên án cuộc tập trận giữa không quân Hàn Quốc và Mỹ là “*diễn tập xâm lược*” và là “*hành vi quân sự có ý khiêu khích*” giữa thời điểm mối quan hệ Hàn - Triều đang cải thiện.

Đồng thời, chiều cùng ngày 16-5, KCNA cũng công bố có thể hủy bỏ cuộc họp thượng đỉnh với Tổng thống Mỹ Donald Trump được hai bên đồng thuận sẽ diễn ra vào ngày 12-6-2018, nếu Washington kiên quyết theo đuổi thỏa thuận phi hạt nhân hóa “*một chiều*” của mình, khiến hội nghị Thượng đỉnh lịch sử giữa lãnh tụ Triều Tiên và Tổng thống Mỹ rơi vào tình trạng bấp bênh, lật ngược những tiến bộ ngoại giao đã đạt được trong nhiều tuần qua.

Đứng trước diễn biến bất ngờ trên, người ta lo ngại rằng hội nghị thượng đỉnh Mỹ- Triều có thể tan vỡ. **Nhưng theo nhận định lạc quan của chúng tôi các động thái này chỉ là phép thử của đôi bên Mỹ -Triều có tính thăm dò lẫn nhau để có cách ứng xử trong thượng đỉnh nhằm đánh giá mức độ có thể thành đạt những gì mà mỗi bên muốn thành đạt qua hội nghị thượng đỉnh này.** Vì thế có thể sẽ không đưa đến sự tan vỡ mà thượng đỉnh Donald Trump và Kim Jong Un vẫn sẽ diễn ra sau những nỗ lực ngoại giao ngầm giữa đôi bên để phá tan cản trở cuối cùng trước hội nghị. Nhận định này của chúng tôi vẫn cứ vào những dấu hiệu chứng tỏ các bên đều không muốn hội nghị thượng đỉnh có tính lịch sử, đôi bên cùng có lợi mà bị tan vỡ. Theo đó phản ứng của đôi bên đều mang tính “**nước đôi**” không có ý “**rút cầu**” mà chỉ muốn cho “**đối phương**” biết giới hạn những yêu sách của mỗi bên đừng vượt quá để đi đến kết quả chung cuộc mà đôi bên có thể chấp nhận được và cùng có lợi.

Phản ứng bất ngờ của Bắc Triều Tiên có lẽ xuất phát từ quan điểm điều hòa, ép người quá đáng của cố vấn an ninh quốc gia Hoa Kỳ John Bolton. Vì mới đây trong một chương trình truyền hình tại Hoa kỳ, Ông Bolton đã

kêu gọi Triều Tiên phải nhanh chóng từ bỏ kho vũ khí hạt nhân của mình trong một thỏa thuận tương tự như Libya; là từ bỏ kho vũ khí hủy diệt hàng loạt, với những biện pháp kiểm soát chặt chẽ và đòi buộc Bình Nhưỡng phải chuyển những thành tựu vũ khí hạt nhân qua một nước thứ ba và chuyển giao cho Hoa Kỳ các nguyên liệu nguyên tử đang tồn trữ được.

Người ta được biết trước đây, Triều Tiên từng đụng độ với ông Bolton khi ông làm việc dưới thời chính quyền Tổng thống George W. Bush. Triều Tiên từng dùng những từ ngữ nặng nề để nói về ông Bolton, như là “**đồ cặn bã**” và “**kẻ hút máu**”. Nay chính thái độ trịch thượng và những đòi hỏi ép người quá đáng của John Bolton đã làm Bình Nhưỡng nổi giận. Hãng Thông tấn chính thức của Bắc Triều Tiên *KCNA* đã dẫn lời Ông Kim Kye Gwan Thứ trưởng Ngoại giao nói: “***Trong quá khứ, chúng tôi đã vạch trần tính chất của ông Bolton, và bây giờ chúng tôi không thể giấu sự ác cảm của mình đối với ông ta***”.

Thực ra, ngay sau Thượng đỉnh liên Triều giữa Tổng thống Nam Hàn Moon Jae In và Chủ tịch Bắc Triều Tiên Kim Jong Un ở Bàn Môn Điếm, Bình Nhưỡng đã chủ động đánh tiếng sẽ giải trừ hoàn toàn vũ khí hạt nhân, phi hạt nhân hóa bán đảo Triều Tiên, hòa giải Bắc-Nam để bước vào kỷ nguyên hòa bình, hợp tác để phát triển... Điều này được Hoa Kỳ ghi nhận dè dặt và sau những động thái thăm dò đã đi đến quyết định chấp nhận đề nghị của Bình Nhưỡng về một hội nghị Thượng đỉnh giữa Tổng Thống Hoa Kỳ Donald Trump và Chủ tịch Bắc Triều Tiên Kim Jong Un. Sau những bước chuẩn bị hai bên đồng thuận Thượng đỉnh Mỹ-Triều sẽ diễn ra vào ngày 12-6 tới đây. Điều mà Hoa Kỳ đòi hỏi là Triều Tiên phải thực tâm giải trừ hạt nhân hoàn toàn, một cách xác tín và không thể đảo ngược (CVID). Tuy nhiên, đến nay Bình Nhưỡng chưa hề có tuyên bố công khai nào về việc này dù Hàn Quốc từng thông báo Triều Tiên sẵn sàng từ bỏ chương trình hạt nhân.

Trên nguyên tắc, Bình Nhưỡng chấp nhận yêu sách này, những vấn đề ngỏ nội dung giải trừ vũ khí hạt nhân cụ thể là như thế nào để hai bên thương lượng trong hội nghị Thượng đỉnh Mỹ-Triều. Bởi quan niệm về giải trừ vũ khí hạt nhân và phi hạt nhân hóa bán đảo Triều Tiên chắc chắn là còn nhiều khác biệt giữa Washington và Bình Nhưỡng. Thượng đỉnh Mỹ Triều nếu diễn ra vào ngày 12-6 tới đây chắc chắn chưa thể san bằng những bất đồng về quan niệm, mà chỉ là khởi đầu cho một tiến trình đàm phán có thể kéo dài sau đó. Vì thế *KCNA* đã dẫn lời Thứ trưởng Ngoại giao Bắc Triều Tiên Kim Kye Gwan “***Chúng tôi đã bày tỏ sẵn lòng phi hạt nhân hóa bán đảo Triều***

Tiên và liên tục tuyên bố điều kiện tiên quyết (cho đàm phán) là Mỹ phải chấm dứt chính sách thù địch và đe dọa hạt nhân với Triều Tiên". Và rằng số phận của thượng đỉnh Mỹ-Triều, cũng như mối quan hệ song phương, *"sẽ rõ ràng"* nếu Washington đề cập đến một tiến trình phi hạt nhân hóa *"kiểu Libya"*(*) đối với Triều Tiên. *KCNA* cũng cảnh báo về cuộc gặp sắp tới giữa ông Trump và Kim Jong Un rằng: *"Mỹ nên suy nghĩ cẩn thận hơn về số phận hội nghị thượng đỉnh Triều Tiên - Mỹ"*. *KCNA* dẫn lời Ông Kim Kye Gwan nói: *"Nếu người Mỹ dồn chúng tôi vào đường cùng để ép chúng tôi đơn phương từ bỏ hạt nhân, thì chúng tôi không còn muốn một cuộc đối thoại như thế nữa, và không thể làm gì khác hơn là xét lại có nên tiến tới hội nghị thượng đỉnh giữa Hoa Kỳ với Cộng hòa Dân chủ Nhân dân Triều Tiên hay không"*.

Qua cách loan tin của *KCNA* và cách nói của một Thư trưởng Ngoại giao, chứ không phải của chính lãnh tụ tối cao Kim Jong Un như trước đây, cho thấy Bình Nhưỡng vẫn không dám có thái độ hung hăng, quyết liệt có tính *"rút cầu"* mà vẫn muốn thượng đỉnh Trump- Kim sẽ diễn ra. Điều này phù hợp với ý muốn của Bắc Kinh chỗ dựa vững chắc và là hậu phương lớn đã nuôi sống chế độ Bình Nhưỡng tồn tại trong nhiều thập niên qua và ngầm hỗ trợ để chế độ này có vũ khí hạt nhân (*mà chúng tôi đã có bài viết trên diễn đàn này*). Do đó, người phát ngôn Bộ Ngoại giao Trung Quốc mới đây đã lên tiếng thúc đẩy Bình Nhưỡng và có ý kêu gọi các bên dừng để Thượng đỉnh Mỹ- Triều tan vỡ.

Đổi lại, về phía Hoa Kỳ cũng có thái độ dè dặt tương tự để thượng đỉnh Mỹ- Triều vẫn có thể diễn ra. Đáp câu hỏi liệu thượng đỉnh Trump-Kim có xúc tiến hay không, Tổng thống Trump nói với báo giới tại Phòng Bầu Dục rằng *"Phải chờ xem"* dù ông nhấn mạnh sẽ không lùi bước trong việc đòi hỏi phi hạt nhân hóa Triều Tiên. Tổng thống Trump nói. *"Chưa có quyết định, chúng tôi chưa được thông báo gì cả ... Chưa thấy gì, chưa nghe gì,"*. Trong khi đó, phát ngôn nhân Tòa Bạch Ốc Sarah Sanders nói với Fox News. *"Tổng thống đã sẵn sàng nếu thượng đỉnh được tổ chức,"*

và rằng ***“Nếu thượng đỉnh bất thành, chúng ta sẽ tiếp tục chiến dịch áp lực tới đa lâu nay.”***

Tựu chung, qua các động thái của cả hai bên Mỹ-Triều sau một biến cố bất ngờ, dường như nhân cơ hội này các bên đang thực hiện một phép thử để thăm dò ý đồ của nhau trước khi ngồi vào Thượng đỉnh. Cả hai dường như không bên nào muốn cuộc hội nghị Thượng đỉnh Trump-Kim tan vỡ. Vì cuộc hội nghị Thượng đỉnh này không chỉ hai bên đều có lợi, mà còn đáp ứng mong mỏi của quốc tế, góp phần thiết lập hòa bình, ổn định và phát triển trong vùng. Thực tế sẽ diễn ra như thế nào, chúng ta hãy chờ xem.

Thiện Ý

Houston, ngày 17-5-2018

(*)Tiến trình phi hạt nhân hóa ***“kiểu Libya”*** là John Bolton muốn áp dụng ***“mô hình Libya”*** cho Triều Tiên. Bình Nhưỡng cho rằng đó là một nỗ lực ***“đầy điểm gở”*** của Mỹ nhằm áp đặt số phận của Libya và Iraq lên Triều Tiên.

Các chuyên gia từng đánh giá việc nêu ra trường hợp Libya có thể là sai lầm trong đàm phán với Triều Tiên. **Năm 2003, Libya chấp nhận từ bỏ chương trình hạt nhân và giải giáp kho vũ khí hủy diệt hàng loạt, đổi lấy sự chấm dứt các lệnh trừng phạt quốc tế. Tuy nhiên, nhà lãnh đạo Libya Moammar Gadhafi sau đó đã bị phe nổi dậy do Mỹ hậu thuẫn lật đổ và sát hại.**

Triều Tiên thường xuyên đề cập trường hợp Libya để củng cố lập luận chỉ có vũ khí hạt nhân mới giúp nước này răn đe hiệu quả Washington, đảm bảo an ninh và sự tồn vong của chính quyền Bình Nhưỡng. Thứ trưởng ngoại giao Triều Tiên Kim Kye Gwan cho biết. ***“Tôi không thể đè nén nổi tức giận trước động thái này của Mỹ và thật đáng nghi ngờ việc Mỹ thật lòng muốn cải thiện quan hệ với Triều Tiên thông qua đàm phán và đối thoại”***.

